USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2020/1915

ze dne 14. května 2020

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného evropského podniku pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy na rozpočtový rok 2018

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného evropského podniku pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy na rozpočtový rok 2018,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0049/2020),

A. vzhledem k tomu, že společný evropský podnik pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy (dále jen „společný podnik“) byl zřízen v březnu 2007 na období 35 let rozhodnutím Rady 2007/198/Euratom ([1]);

B. vzhledem k tomu, že členy společného podniku jsou Euratom, zastoupený Komisí, členské státy Euratomu a třetí země, které s Euratomem uzavřely dohody o spolupráci v oblasti kontrolované jaderné syntézy;

C. vzhledem k tomu, že cílem společného podniku je poskytovat příspěvek Unie k mezinárodnímu projektu ITER v oblasti energie z jaderné syntézy, provádět dohodu o širším přístupu mezi Euratomem a Japonskem a připravit výstavbu demonstračního reaktoru pro jadernou syntézu;

D. vzhledem k tomu, že společný podnik začal samostatně fungovat v březnu 2008;

Obecné souvislosti

1. konstatuje, že zpráva Účetního dvora o ověření roční účetní závěrky společného podniku za rok 2018 (dále jen „zpráva Účetního dvora“) zjišťuje, že účetní závěrka zobrazuje věrně ve všech významných (materiálních) ohledech finanční situaci společného podniku k 31. prosinci 2018, výsledky jeho činností, jeho peněžní toky a změny čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise;

2. bere na vědomí skutečnost, že operace, na nichž se zakládá účetní závěrka společného podniku za rozpočtový rok 2018, jsou ve všech významných ohledech legální a správné;

3. upozorňuje na to, že společný podnik přepočetl svůj příspěvek na konstrukční fázi projektu na 12 000 000 000 EUR, což představuje nárůst oproti částce 6 600 000 000 EUR schválené Radou EU v roce 2010; konstatuje, že tato částka nezahrnuje rezervy na nepředvídané události, i když Komise uvedla, že by bylo vhodné mít rezervu pro nepředvídatelné události až na 24 měsíců, pokud jde o harmonogram, a v řádu 10–20 %, pokud jde o rozpočet;

4. konstatuje, že v listopadu 2016 schválila rada organizace ITER (dále jen „rada ITER“) nový základní rozvrh projektu ITER; bere na vědomí, že tento nový základní rozvrh projektu ITER odhaduje dosažení milníku „první plazma“ a zahájení operační fáze v roce 2025 a dokončení celé konstrukční fáze v roce 2035, nicméně konstatuje, že v předchozím základním rozvrhu z roku 2010 se odhadovalo dokončení konstrukční fáze v roce 2020; konstatuje ovšem, že nový základní rozvrh se považuje za technicky nejčasnější možný realizovatelný termín;

5. konstatuje, že v březnu 2017 Spojené království oznámilo Radě své rozhodnutí vystoupit z Unie a Euratomu; se znepokojením poznamenává, že to může mít dopad na činnosti společného podniku a na celý projekt ITER v období po roce 2020;

([1]) Rozhodnutí Rady 2007/198/Euratom ze dne 27. března 2007 o založení společného evropského podniku pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy a o poskytnutí výhod tomuto podniku (Úř. věst. L 90, 30.3.2007, s. 58).

6. vítá skutečnost, že v dubnu 2018 Rada pověřila Komisi, aby jménem Euratomu schválila nový základní rozvrh projektu ITER a opětovně potvrdila závazek zpřístupnit zdroje disponibilní v rámci limitů příštího víceletého finančního rámce (VFR), aniž by tím však byla dotčena jakákoliv následná vyjednávání o VFR, která určí podrobnosti budoucího financování ([2]);

7. zdůrazňuje, že kromě konstrukční fáze bude muset společný podnik po roce 2035 přispívat i na operační fázi ITER a na jeho následnou deaktivační fázi a fázi vyřazování z provozu; bere na vědomí skutečnost, že příspěvky na fázi deaktivace se odhadují na 95 540 000 EUR, a na vyřazování z provozu na 180 200 000 EUR; konstatuje, že projekt ITER bude nadále fungovat až do skončení platnosti dohody o projektu ITER v roce 2042 a do té doby bude Unie přispívat na náklady projektu ITER; konstatuje, že tyto dodatečné náklady zahrnují závěrečný rok peněžních příspěvků na fázi operací a fázi vyřazování z provozu a plné náklady fáze deaktivace;

8. konstatuje, že přetrvává riziko dalšího zvyšování nákladů a zpoždění realizace projektu oproti aktuálnímu schválenému základnímu rozvrhu; i když byly učiněny určité pozitivní kroky ke zlepšení řízení a kontroly příspěvku společného podniku na konstrukční fázi projektu; vyzývá společný podnik, aby nepřekročil aktuální schválený základní rozvrh, pokud jde o celkové náklady projektu;

9. konstatuje, že nezbytnou součástí úspěšných projektů financovaných Unií je účinná komunikace; považuje za důležité zvýšit viditelnost úspěchů společného podniku a šířit informace o jejich přidané hodnotě; vyzývá společný podnik, aby uskutečňoval proaktivní komunikační politiku tím, že bude o výsledcích svého výzkumu informovat veřejnost, např. prostřednictvím sociálních sítí nebo jiných sdělovacích prostředků, a zvyšoval tak povědomí veřejnosti o dopadu podpory Unie, se zvláštním ohledem na uplatnění na trhu;

10. žádá Účetní dvůr, aby posoudil opodstatněnost a spolehlivost metodiky výpočtu a oceňování věcných příspěvků;

Rozpočtové a finanční řízení

11. konstatuje, že konečný rozpočet pro plnění na rok 2018 zahrnoval prostředky na závazky ve výši 706 230 231 EUR a prostředky na platby ve výši 847 366 988 EUR; konstatuje, že míra čerpání prostředků na závazky a na platby činila 98,4 %, respektive 96,1 % (oproti 99,9 % a 96,3% v roce 2017);

12. konstatuje, že kvůli nedostatkům v procesu rozpočtového plánování v roce 2017 byl objem prostředků na platby, které byly v roce 2017 a v roce 2018 zapotřebí, vyšší, než s jakým se počítalo v původním rozpočtu; konstatuje, že prostředky na platby navíc, které společný podnik potřeboval, činily 160 700 000 EUR, tedy o 25 % více než v původním rozpočtu; bere na vědomí odpověď společného podniku, který vyjádřil vděčnost Euratomu za dodatečný příspěvek do rozpočtu na rok 2018 a uvedl, že nedostatek prostředků na platby by neměl mít žádný dopad ani představovat žádné riziko, protože organizaci ITER bylo vyplaceno 137 milionů EUR jako záloha na hotovostní příspěvek za rok 2019; bere na vědomí, že systém odhadování plateb byl zcela přepracován a začleněn do nového nástroje pro finanční řízení a toto opatření spolu s novou organizační strukturou zajišťuje zavedení správného rozpočtového plánování a již bylo využito ke stanovení rozpočtových příjmů pro rok 2019;

13. vítá skutečnost, že z prostředků na závazky ve výši 706 200 000 EUR bylo téměř 98,4 % čerpáno prostřednictvím přímých individuálních závazků (oproti 96,5 % v roce 2017);

14. konstatuje, že v roce 2018 činil zůstatek plnění rozpočtu 1 316 734 EUR (oproti 17 236 192 EUR v roce 2017);

([2]) Rada Evropské unie, dokument 7881/18 přijatý dne 12. dubna 2018.

15. zjišťuje, že v roce 2018 provedl společný podnik opravnou platbu a převedl 1 000 000 EUR schválených a ověřených plateb souvisejících se služebními cestami zaměstnanců ze správního rozpočtu do provozního rozpočtu; konstatuje však, že tato opravná platba všem nerespektovala rozpočtovou zásadu specifikace; bere na vědomí odpověď společného podniku, že se domnívá, že opravná platba ve formě celkové částky bez rozlišení rozpočtových bodů nebyla pro přidělení výdajů optimálním nástrojem, a to z důvodu vnímaného nedostatku transparentnosti; očekává však, že zlepšení, jichž dosáhl obchodní útvar společného podniku v průběhu roku 2019, potvrdí Účetní dvůr ve své výroční zprávě za rok 2019;

16. konstatuje, že v roce 2018 dosáhl společný podnik šesti milníků stanovených radou ITER a správní radou pro daný rok s plánovaným indexem výkonnosti 93 % ve srovnání s 91 % v roce 2017, 70 % v roce 2016 a 75 % v roce 2015; bere rovněž na vědomí oznámení organizace ITER z prosince 2018, v němž bylo potvrzeno, že bylo dokončeno 60 % z celkových plánovaných stavebních prací milníku „první plazma 2025“ (ve srovnání s 50 % v roce 2017);

Výkonnost

17. ze zprávy Účetního dvora se dozvídá, že rozhodnutí ředitele změnit místo výkonu zaměstnání nově najatého vrcholného vedoucího pracovníka z Barcelony do Cadarache nebylo doloženo adekvátní dokumentací, která by odůvodňovala dodatečné mzdové náklady související s jiným opravným koeficientem; vítá skutečnost, že společný podnik ve své odpovědi uznal, že tato změna místa výkonu zaměstnání nebyla dostatečně zdokumentována, neboť byla v pravomoci orgánu oprávněného ke jmenování; konstatuje, že společný podnik čelil některým rizikům v projektu cívek poloidálního pole, která si vyžádala pozornost vrcholného vedoucího pracovníka; bere na vědomí, že ředitel se proto rozhodl kandidáta požádat, aby okamžitě nastoupil k výkonu práce v Cadarache, a bylo tak zajištěno, že krizi související s poloidálním polem bude věnována maximální pozornost;

18. s uspokojením konstatuje, že společný podnik zavedl namísto systému kreditů ITER správu získané hodnoty s cílem monitorovat pokrok projektu na základě návrhu skupiny ad hoc, jehož výsledky jsou nyní pravidelně předkládány;

19. bere na vědomí pokrok, jehož bylo dosaženo při výstavbě projektu ITER, pokud jde o dokončení obrovského biologického štítu, který obklopuje zařízení tokamak, a instalaci prvních komponentů komplexu tokamak;

Prevence a řešení střetů zájmů a transparentnost

20. konstatuje, že v roce 2017 pokračovala správní rada společného podniku v zavádění části strategie boje proti podvodům týkající se veřejných zakázek; konstatuje, že společný podnik přijal kontrolní seznam založený na vlastním souboru ukazatelů rizika podvodů při zadávání zakázek, tj. varovných ukazatelů považovaných za základní podmínku pro rozvoj IT nástroje pro boj proti podvodům, přičemž tyto ukazatele vyvinul interně; bere na vědomí, že úředník pro etiku a boj proti podvodům i nadále koordinoval provádění strategie společného podniku pro boj proti podvodům ve všech příslušných odděleních, a s potěšením konstatuje, že na konci roku 2018 zahájila činnost pracovní skupina, která pokračovala v práci na strategii pro boj proti podvodům;

Zaměstnanci a jejich nábor

21. konstatuje, že Účetní dvůr zjistil značné nedostatky v oblasti přijímání klíčových vedoucích pracovníků; bere na vědomí skutečnost, že společný podnik ve své odpovědi uvádí, že na základě zjištění Účetního dvora a s použitím metodiky Six Sigma pro analýzu, identifikaci a realizaci zlepšení zvýšil společný podnik spolehlivost svého procesu výběru zaměstnanců a a rovněž dalších prováděných opatřeních; žádá společný podnik, aby zamezil jakýmkoli budoucím nesrovnalostem a nedostatkům;

22. konstatuje, že koncem roku 2018 měl společný podnik ve svém plánu pracovních míst 162 žen a 284 mužů, přičemž většinu pracovních míst ve třech z pěti kategorií zaměstnanců obsadili muži, zatímco více než 50 % smluvních zaměstnanců Unie a úředníků na asistentských pozicích jsou ženy; konstatuje také, že mezi zaměstnanci společného podniku je zastoupeno 22 členských států, většina zaměstnanců pochází ze tří členských států a další čtyři členské státy jsou zastoupeny pouze jedním zaměstnancem z každého z nich; naléhavě žádá společný podnik, aby usiloval o vyváženější zeměpisné zastoupení, přičemž uznává, že to závisí na uchazečích o volná pracovní místa nebo těch, kteří reagují na žádosti o vyjádření zájmu;

Vnitřní kontrola

23. konstatuje, že společný podnik neprovádí soustavnou následnou kontrolu prohlášení o zájmech vrcholného vedení; s potěšením konstatuje, že společný podnik vypracoval a uvedl v platnost některé dokumenty týkající se správy obecných prohlášení o zájmech všech vedoucích pracovníků v souladu s článkem 13 pravidel společného podniku týkajících se střetu zájmů; dále bere na vědomí, že v lednu 2019 uspořádal úředník pro etiku příslušnou prezentaci pro všechny vedoucí pracovníky;

24. konstatuje, že dne 25. ledna 2018 vynesl Tribunál rozsudek, kterým zrušil výsledky výběrového řízení, včetně rozhodnutí o jmenování úspěšných uchazečů z rezervních seznamů výběrového řízení; konstatuje, že ačkoli generální advokát ve svém stanovisku ze dne 29. ledna 2019 podpořil opravný prostředek společného podniku podaný k Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) v dubnu 2018, a navrhl, aby Soudní dvůr zrušil rozsudek Tribunálu, pokud jde o zrušení rozhodnutí o jmenování úspěšných uchazečů, nikoli však rezervního seznamu, Soudní dvůr rozsudek Tribunálu ([3]) potvrdil; žádá společný podnik, aby dodržoval pravidla výběrového řízení s cílem zabránit jakýmkoli budoucím soudním sporům;

25. konstatuje, že z důvodu nedostatků ve strategiích vnitřní komunikace nebyly v rámci organizace rozšířeny příslušné informace o odhadovaných nákladech na fázi vyřazování z provozu, jejichž výše se odhaduje na 85 200 000 EUR, a proto společný podnik nezveřejnil žádná ustanovení týkající se této odpovědnosti v účetních závěrkách za předchozí roky; vítá nicméně odpověď společného podniku, že tyto nedostatky již byly vyřešeny přijetím dvou opatření: že vrcholné vedení předává účetnímu veškeré relevantní informace a že v květnu 2019 byl aktualizován interní proces „PM-76 Účetní závěrka – zahájení/uzavření rozpočtového roku“;

Operační zakázky a granty

26. konstatuje, že během roku 2018 bylo zahájeno 55 postupů operačních zadávacích řízení a bylo podepsáno 69 smluv na operační zakázky, zatímco postup pro udílení grantů byl celkově zahájen pouze jediný a byly podepsány dvě grantové dohody.

([3]) Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. května 2019 Společný evropský podnik pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy. v. Yosu Galocha, C-243/18 P ECLI:EU:C:2019:378.